

بررسی رابطه اعتماد به نفس با انگیزه تحصیلی در بین دانش آموزان دوره ابتدایی شهرستان زاهدان

مهتاب شهرکی مقدم

دانشجوی گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان پردیس رسالت زاهدان

چکیده

این تحقیق به منظور بررسی رابطه بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی شهرستان زاهدان صورت گرفته است. جامعه آماری، دانش آموزان دوره دبستان شهرستان زاهدان که جمعاً ۸۶۰ نفر دانش آموز اعم از دختر و پسر را شامل می شود، می باشد. ۵۰ نفر به عنوان نمونه آماری از بین این دانش آموزان به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شد که ۳۰ نفر پسر و ۲۰ نفر دختر می باشد. هدف از تحقیق حاضر آزمودن این فرضیه است که در بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی در بین دانش آموزان رابطه وجود دارد. همچنین بین اعتماد به نفس با جنسیت رابطه وجود دارد. پس از اجرای آزمون و تجزیه و تحلیل آماری و برآورد نتایج زیر بدست آمد: ضریب همبستگی در پسران ۰/۹۶ و در دختران ۰/۹۳ مثبت می باشد و ضریب همبستگی بسیار بالایی است بنابراین فرضیه اول تأیید می شود و اعتماد به نفس با انگیزه تحصیلی رابطه معنی داری دارد. ضریب همبستگی در دختران با پسران تفاوت معنی داری ندارد زیرا در هر دو همبستگی خیلی بالاست بنابراین اعتماد به نفس با جنسیت رابطه ندارد.

واژه های کلیدی: اعتماد به نفس، انگیزه تحصیلی، دانش آموزان، دوره ابتدایی، زاهدان.

مقدمه

یکی از مهم‌ترین صفات بشری برای رسیدن به هدف‌هایی که انسان در پیش دارد اعتماد به نفس است برخوردار از اراده و اعتماد به نفس قوی، قدرت تصمیم‌گیری و ابتکار، خلاقیت، سلامت فکر و بهداشت روانی ارتباط مستقیمی با میزان اعتماد به نفس و احساس خود ارزشمندی دارد. منظور از اعتماد به نفس، احساس و تصویری است که فرد به مرور زمان نسبت به خویش در ذهن می‌پروراند. به عبارت ساده‌تر، اعتماد به نفس یعنی، ارزیابی فرد از خودش، حال این برداشت و ارزیابی می‌تواند مثبت و خوشایند باشد، یا منفی و ناخوشایند.

کودکانی که از اعتماد به نفس بالایی برخوردارند، معمولاً احساس خوبی نسبت به خود دارند و بهتر می‌توانند اختلافات خود را با سایر کودکان حل کنند و در مقابله با مشکلات، ناملایمات و ناکامی‌ها مقاوم‌ترند این کودکان اغلب خنده‌رو و خوش‌بین، منطقی و دارای خودپنداری مثبت هستند و از زندگی‌شان لذت می‌برند. برعکس، کودکانی که دارای اعتماد به نفس پائینی هستند، اغلب در مواجهه با مشکلات و سختی‌ها دچار اضطراب فراوان و ناکامی می‌شوند. این گروه از کودکان معمولاً در حل تعارضات و اختلافات موجود با سایر هم سن و سالانشان مشکل دارند آن‌ها دائم با افکار انتقادی از خویش، موجب اذیت و آزار خود می‌شوند (سلحشور، ۱۳۷۹).

بیان مسأله

اعتماد به نفس، احساس ارزش، درجه تصویب تأیید، پذیرش و ارزشمندی است که شخص نسبت به خویش احساس می‌کند (شاملو، ۱۳۷۲). وقتی سخن از اعتماد به نفس به میان می‌آید ارزش شخصی یا احساسی که از فرد در نظر اعضای گروه مجسم می‌شود مطرح می‌گردد. یکی از پیچیده‌ترین و ناراحت‌کننده‌ترین مسائل شخصیتی عقده حقارت است. کودکانی که احساس بی‌لیاقتی و عقب‌ماندگی می‌کنند کمتر برای موفقیت و انجام دادن کارها به تلاش و کوشش دست می‌زنند. رشد سالم شخصیت ایجاب می‌کند که شخص نه فقط برای شناخت خود، بلکه بیشتر برای پذیرش خود فعالیت کند پژوهش‌های ارزشمندی درباره‌ی ارتباط خودشناسی فرد در رابطه با رشد سالم و سازگاری‌های شخصیتی افراد انجام گرفته و نتایج مثبت و سودمندی به بار آورده است (پارسا، ۱۳۷۶). در زمینه رابطه‌ی بین احساس ارزشمندی و اعتماد به نفس با پیشرفت تحصیلی، نظر مربیان و اساتید و متخصصان تعلیم و تربیت بر این است که عوامل روحی و روانی تأثیر بسیار بالایی در موفقیت یا عدم موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان دارد پژوهش‌های زیادی در زمینه پی بردن به رابطه اعتماد به نفس و پیشرفت تحصیلی صورت گرفته است. گسترده‌ترین این تحقیقات پژوهشی است که به وسیله گیل دات انجام شده نتایج تحقیق مؤید رابطه بالا بین انگیزه پیشرفت و اعتماد به نفس است. یکی دیگر از این پژوهش‌ها در زمینه‌ی اعتماد به نفس یافته‌های کوپر اسمیت است که در سال ۱۹۶۷ منتشر شد

اهداف

تعیین رابطه اعتماد به نفس با پیشرفت تحصیلی در میان دانش‌آموزان مقطع دبستان و ابتدایی زاهدان
تعیین میزان رابطه‌ی اعتماد به نفس با پیشرفت تحصیلی
تعیین میزان رابطه‌ی اعتماد به نفس با جنسیت

پیشینه تحقیق

در مورد بررسی رابطه بین مفاهیم کنترل، اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی در مورد دانش‌آموزان سال سوم دبستان در سال تحصیلی ۱۳۷۰ تحقیقی توسط آقای اسماعیل بیابانگرد صورت گرفت که نتایج نشان دهنده آن است که بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی از نظر آماری همبستگی مثبت معناداری وجود دارد.

تحقیقی از آقای هادی پورشافعی در سال ۱۳۷۰ با عنوان «بررسی رابطه اعتماد به نفس با انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان مدارس متوسطه» انجام گرفته است مبین وجود رابطه بین انگیزه تحصیلی و میزان اعتماد به نفس است. در تحقیق دیگر تحت عنوان «بررسی رابطه بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام (ره) و دانشجویان غیر تحت پوشش کمیته امداد امام (ره) شهر تهران» که توسط محمدرضا حنفی در سال ۱۳۷۶ صورت گرفت ایشان نتایج زیر را بدست آوردند:

الف- بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانشجویان پسر تحت پوشش کمیته امداد امام (ره) شهر تهران و دانشجویان غیر تحت پوشش رابطه معناداری بدست آمد.

ب- بین دانشجویان مجرد و متأهل از نظر میزان انگیزه تحصیلی و اعتماد به نفس تفاوت معناداری مشاهده نگردید.

ج- بین دانشجویان در رشته‌های مختلف تحصیل از نظر انگیزه تحصیلی و اعتماد به نفس تفاوت معناداری مشاهده نشد. در سال ۱۳۷۷ تحقیقی توسط خانم فاطمه سیف‌پناهی صورت گرفت که ایشان به بررسی رابطه اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دختر و پسر ناحیه یک پیش‌دانشگاهی سنندج مبادرت ورزیدند که پس از پژوهش و بررسی، ضریب همبستگی ۰/۵۶ را بدست آوردند که ایشان در پایان رابطه مثبت و معناداری بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی قائل بود. با توجه به تحقیقات انجام شده می‌توان گفت که بین اعتماد به نفس و عملکرد تحصیلی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

روش تحقیق به صورت توصیفی از نوع همبستگی است. شامل دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع ابتدایی شهرستان زاهدان در سال ۱۳۹۵ که تعداد آنها ۸۲۰ نفر می‌باشد. نمونه آماری شامل ۵۰ نفر که ۲۰ نفر دختر و ۳۰ نفر پسر است. که بصورت تصادفی از میان دانش‌آموزان دبستان انتخاب شده است. از آمار توصیفی و استنباطی برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده استفاده می‌گردد.

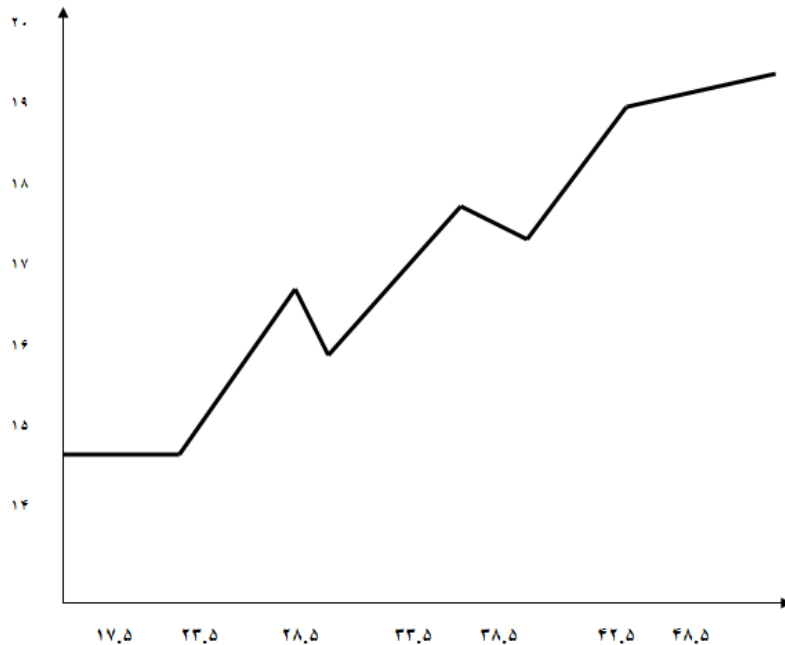
یافته های تحقیق

جدول ۱: بررسی شاخصهای آمار توصیفی در دانش‌آموزان پسر آزمون اعتماد به نفس و پیشرفت تحصیلی

$\sum x$	$\sum y$	$\sum x^2$	$\sum y^2$	$\sum xy$
۶۵۳	۲۹۸/۵۵	۲۲۳۵۱	۵۵۵۲/۱۷	۹۹۶۷/۱

جدول ۲: بررسی شاخصهای آمار توصیفی در دانش‌آموزان دختر آزمون اعتماد به نفس و پیشرفت تحصیلی

$\sum x$	$\sum y$	$\sum x^2$	$\sum y^2$	$\sum xy$
۶۰۵	۳۰۱	۱۹۶۵۵	۵۵۸۰/۵۸	۹۳۵۰/۳۵

نمودار ۱. رابطه بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانش آموزان

نمودار فوق نشان می‌دهد که بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان همبستگی وجود دارد و این نمودار در جهت مثبت می‌باشد.

نتیجه گیری

یافته‌های حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که همبستگی خیلی بالا بین انگیزه تحصیلی و اعتماد به نفس وجود دارد و نتیجه می‌گیریم که بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی همبستگی مثبت معناداری وجود دارد همچنین در این تحقیق اعتماد به نفس در پسران و دختران تقریباً یکسان است و تفاوت معناداری در این مورد وجود ندارد زیرا در هر دو گروه همبستگی خیلی بالاست. از میان هماهنگی بین یافته‌های تحقیق حاضر و تحقیقات قبلی بر می‌آید که بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی رابطه معنی‌داری مستقیمی وجود دارد. چنانچه خانم فاطمه سیف‌پناهی درباره‌ی رابطه اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دختر و پسر ناحیه ۱ مرکز پیش‌دانشگاهی سنج سطح ۰/۵۶ را بدست آورده بود و بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی رابطه مثبت و معناداری قائل بود چنانچه هر چه افراد دارای اعتماد به نفس بالایی بودند به مراتب در تحصیل نیز انگیزه چشمگیری را نشان می‌دادند.

تحقیق آقای هادی پورهایمی درباره‌ی رابطه بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی در سال ۱۳۷۰ انجام یافته و جامعه آماری دانش‌آموزان سال سوم متوسطه فرهنگ و ادب ریاضی و علوم تجربی (شهرستان قائم بود که ضریب همبستگی اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی برای آزمودنی‌ها از نظر آماری معنادار است).

پس می‌توان نتیجه گرفت که بین انگیزه تحصیلی و اعتماد به نفس یک رابطه تنگاتنگ و مثبت از نظر آماری وجود دارد زیرا هماهنگی نتیجه تحقیق حاضر با تحقیقات دیگر بیانگر ارتباط بین دو متغیر انگیزه تحصیلی و اعتماد به نفس است و می‌توان این تحقیق را به دانش‌آموزان مقطع دبستان در شهرستان زاهدان تعمیم داد.

اما رابطه اعتماد به نفس با جنسیت تأیید نمی‌شود زیرا در اعتماد به نفس دختران با پسران تفاوت معناداری وجود ندارد.

پیشنهادات

از آنجا که والدین، معلمان و مدرسه اهمیت زیادی در ارزشیابی مثبت کودکان و نوجوانان از توانایی‌های اعتماد به نفس دارند لذا کاربردهای تربیت یدر قالب پیشنهاداتی برای والدین، معلمان و مدرسه ارائه می‌گردد.

-در کارهای منزل، مدرسه با فرزندان خود مشورت کنید و در فعالیت‌های گروهی لازم با آنها مشورت داشته باشید چرا اینکه در چنین کارهایی فرزند احساس می‌کند فرد ارزشمندی است.

-سعی نمائید توانمندی‌های فرزند خود را مدنظر داشته باشید و بیش از حد ضعف‌ها و ناتوانی‌های او را به رخ او نکشید.

-نوجوانانی که اعتماد به نفس لازم و آمادگی کافی برای کسب استقلال ندارند نباید تحت فشار قرار گیرند بلکه ضمن توجه به اهمیت مسأله باید مدتی با آنها مدارا کرد تا برای کسب آن آماد و علاقمند شوند.

-معلم باید دانش آموزان را به جای رقابت با دیگران به رقابت با خود تشویق نماید زیرا این روش مضرات رقابت با دیگران را ندارند و به اعتماد به نفس آنها صدمه وارد نمی‌سازد.

-برای ایجاد سازگاری بیشتر و افزایش اعتماد به نفس نوجوانان لازم است که معلمان در وضع و اجرای مقررات در کلاس و مدرسه سهیم نمایند، این روش حس مسئولیت‌پذیری را در نوجوان افزایش می‌دهد.

-مدرسه می‌تواند از طریق برنامه‌های کلاسی و غیرکلاسی دانش آموزان را با مشاغل و حرف‌گوناگون آشنا کند بدین ترتیب اعتماد به نفس را در آنها افزایش می‌دهد.

منابع:

۱. بخشی، خداداد، روان‌شناسی رفتار انسانی، انتشارات پرشکوه، ۱۳۸۳.
۲. بیابانگرد، اسماعیل، روشهای افزایش اعتماد به نفس در کودکان و نوجوانان، انتشارات انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران، تهران، ۱۳۷۲.
۳. سیف، علی‌اکبر، روان‌شناسی پرورشی، انتشارات آگاه، ۱۳۷۳.
۴. سلحشور، ماندانا، پرورش اعتماد به نفس در کودکان و نوجوانان، انتشارات واژه‌آرا، ۱۳۷۹.
۵. شاملو، سعید، بهداشت روانی، انتشارات رشد، ۱۳۷۲.
۶. قرنی، ابوالحسن، (۸۲-۱۳۸۱)، بررسی رابطه بین اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دوره پیش‌دانشگاهی شهرستان تکاب، (پایان نامه) جهت اخذ درجه کارشناسی.
۷. پارسا، محمد، روان‌شناسی انگیزش و هیجان، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۶.

Investigating the Relationship between Self-Esteem with Academic Motivation of Elementary School Students in Zahedan

Mahtab Shahraki Moghaddam

Student of Department of Educational Sciences, Farhangian University, Resalat Campus of Zahedan

Abstract

This research aimed to investigate the relationship between self-esteem with academic motivation of elementary school students in Zahedan. Statistical population included elementary school students in Zahedan city which they were 860 students, both boys and girls. 50 students of them were selected as a sample which included 30 boys and 20 girls. The aim of this study was to test the hypothesis that there is a relationship between self-confidence and motivation among the students. Also, there is a relationship between self-esteem and gender. After conducting the test and statistical analysis, the following results were obtained: The correlation coefficient in boy was obtained 0.96 and in girls was obtained 0.93 which it was a high correlation coefficient. Therefore, the first hypothesis is confirmed which indicates there is a relationship between self-confidence and motivation among the students. The correlation coefficient in girls were not significantly different in boys, because in both it was high so the self-esteem is not associated with gender.

Keywords: Self-Esteem, Motivation, Students, Elementary School, Zahedan
